

Korte studies in Mattheüs (32)

De Heerser in Israël (2)

Zoals je nu weet, is het mijn overtuiging dat niet de overpriesters en schriftgeleerden het citaat van Micha 5:1 aanhalen, maar dat Mattheüs dit zelf doet. De sprong naar vers 3 in Micha 5 is opvallend en ongetwijfeld heeft Mattheüs daar een doel mee gehad. We zullen ons dus straks moeten richten op deze woorden:

'Die Mijn volk Israël weiden zal.' (Mic. 5:3).

Voordat we dat doen wil ik je eerst een detail laten zien wat dikwijls (of misschien wel altijd) over het hoofd wordt gezien. Ik ben er in elk geval nooit eerder op geweest. Mattheüs haalt de profeet Micha aan naar aanleiding van de komst van de wijzen, de *magoi*. Van hen werd gezegd dat zij uit het oosten kwamen en zelf zeiden zij dat zij Zijn ster in het oosten gezien hadden. Op een of andere manier was hun informatie ter ore gekomen over een komende Messias in Israël. Het is heel goed mogelijk dat deze *magoi* de boeken hadden bestudeerd die Daniël of Ezechiël in hun ballingschap hadden achtergelaten en dat zij op de hoogte waren van de profetie van Bileam:

'Er zal een ster uit Jakob voortkomen, er zal een scepter uit Juda opkomen.' (Num. 24:17).

Hoe dan ook, het feit dat de nadruk zozeer ligt op het feit dat zij uit het oosten kwamen en dat zij Zijn ster in het oosten hadden gezien, verschafte Mattheüs wellicht een extra link naar de profetie Micha. De woorden voor 'uit het oosten' zoals Mattheüs ze waarschijnlijk oorspronkelijk eerst in zijn eigen taal heeft opgeschreven, voordat zij in het Grieks zijn vertaald, zijn *mikèdèm*.

Dit woordje *mikèdèm* wordt in de Tenach op twee manieren vertaald, namelijk als 'vanouds' of 'van oudsher' en 'van het oosten'. Het is me niet duidelijk waarom vertalers de ene keer voor de eerste en de andere keer voor de tweede vertaling kiezen. Ik laat eerst een paar voorbeelden zien:

*'Ook plantte de HEERE God een hof in Eden, **in het oosten**, en Hij plaatste daar de mens, die Hij gevormd had.'* (Gen. 2:8).

*'Hij verdreef de mens, en plaatste **ten oosten** van de hof van Eden de cherubs'* (Gen. 3:24).

*'Toch is God mijn Koning **van oudsher**; Die verlossingen werkt in het midden van de aarde [land]'* (Ps. 74:12).

*'Bent U niet **van oudsher** de HEERE, mijn God, Mijn Heilige?'* (Hab. 1:12).

*'Op die dag zullen Zijn voeten staan op de Olijfberg, die voor Jeruzalem ligt, **ten oosten** ervan.'* (Zach. 14:4).¹

---

¹ Hier volgen alle plaatsen in de Bijbel met de woorden *mikèdèm*: Gen. 2:8; 3:24; 11:2; 12:8; 13:11; Num. 34:11; Joz. 7:2; Ric. 8:11; Neh. 12:46; Ps 74:12; 77:6; 12; 143:5; Jes. 2:6; 9:11; Jes. 45:21; Eze 11:23; Jon. 4:5; Mic. 5:1; Hab. 1:12; Zach. 14:4.

Als je de teksten in de voetnoot allemaal doorneemt, zie je ook dat Micha 5:1 erin voorkomt en dat is de reden waarom ik dit allemaal schrijf. Deze *magoi* kamen uit het oosten, *mikèdèm*. Zij hadden zijn ster gezien in het oosten, *mikèdèm*. De Hebreeuwse tekst van Micha laat de vertaling toe dat de oorsprongen van de Heerser in Israël *mikèdèm*, uit het oosten zijn, 'vanaf de dagen der eeuw.' (Mic. 5:1).

Mattheüs heeft bij de komst van de *magoi* wellicht gedacht aan Abraham die ook uit het oosten naar het hem beloofde land was gekomen. Mattheüs schrijft dat de Christus niet alleen de Zoon van David is, maar ook de Zoon van Abraham (Mat. 1:1). In Abraham ligt, naar de mens gesproken, de oorsprong van de Messias.

Je vindt dit waarschijnlijk in geen enkele vertaling van Micha terug, ook niet in de Septuagint. Ik zeg dan ook niet dat je dit zonder meer van me aan moet nemen. Maar de woorden *mikèdèm* klonken voor Mattheüs vertrouwd; voor hem hadden ze zeker ook de klank van 'het oosten' en de link naar Micha 5 is wat betreft de geboorteplaats van de Heerser in Israël dan gauw gemaakt.

Zoals ik al eerder liet zien haalt Mattheüs de woorden '*Die Mijn volk Israël weiden zal*' niet uit vers 1, maar uit vers 3. Wat ik ermee bedoel te zeggen: Mattheüs hóefde deze sprong helemaal niet te maken als het hem echt alleen te doen was om de geboorteplaats Bethlehem aan te duiden. Hij wil duidelijk niet alleen iets zeggen over de plaats waar de Messias geboren zou worden, maar ook over dat wat Hij kwam doen!

*'Hij zal staan en hen **weiden** in de kracht van de HEERE, in de majesteit van de Naam van de HEERE, Zijn God. Zij zullen veilig wonen, want nu zal Hij groot zijn tot aan de einden van de aarde. Hij zal vrede zijn.'* (Mic. 5:3, 4).

Mattheüs wil zijn lezers laten zien dat IN HEM Die de *magoi* zochten, IN HEM in Wie de overpriesters en schriftgeleerden geen interesse hadden en IN HEM Die door Herodes gezocht werd om gedood te worden, IN HEM het nieuwe verbond opgericht zou worden. Dat is namelijk de inhoud van Micha 5:3 en Mattheüs wil zijn lezers juist daarop wijzen.